

ලොහකුමිහි ජාතකය

තවද තිලෝගුරු සර්ව රාජෝත්තමයානන් වහන්සේ එක් සමයෙක්හි සැවැත් නුවර ගොදුරු ගම් කොට දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසන සේක. කෝසල රජ්ජුරුවන් අරහයා මේ ජාතකය වදාළ සේක.

එක් දවසක් කෝසල රජ්ජුරුවෝ රාත්‍රී භාගයෙහි තිරිසතුන් සතර දෙනෙකුගේ ශබ්දය ඇසූය. ඉන් එක් තිරිසනෙක් දුකාරයම කීහ. එකෙක් සකාරය කීය. එකෙක් නකාරය කීය. එකෙක් සෝකාරය කීහ. ඔහු සතර දෙන පූර්ව ජන්මයෙහි මෙම සැවැත් නුවර රාජ කුමාරව ඉපිද ඵෙඟවයම් මදයෙන් බොහෝ කලක් පරදාර සේවනය පුරුදු කොට අතිකුඳු බොහෝ අකුසල් රැස් කෙරෙමින් ජීවත්ව ආයු කෙළවර ඒ පරදාර කර්මය හේතු කොට ගෙන සැවැත් නුවර සමීපයෙහි ලෝකුඹු නරකයෙහි උපන්නාහු. බඳනෙක්හි පැසෙන සාල්මෙන් පැසි තිස් දහසක් අවුරුද්දෙන් මුව විටට පැමිණ උනුන් දෑක කවර දවසෙක මේ දුකින් මිදමෝදැයි කුමයෙන් බැගැවත්ව ශබ්ද කළාහ. කොසොල් රජ්ජුරුවෝ මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි ඒ ශබ්දය අසා හයින් තැනි ගෙන යහන් මත්තෙහි නොනිදා ඉඳම අරුණු නැඟී වෙලෙහි පුරෝහිත බමුණන් අවුත් රාත්‍රියෙහි සැතපීමෙහි සැපයෙක් කොයින්ද රාත්‍රියෙහි මෙබඳු භයානක වූ ශබ්දයක් ඇසීම් කීය. ඒ ඇසූ බමුණන් විසින් අතුල්සලා කම්පාව සිටි කල්හි කීමෙක් ද? ආචාරිනි විචාරා මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස උග්‍රවූ ශබ්දයෝයයි කී කල්හි පිළියමට සමවේදැයි කියා ඒකාන්තයෙන් මේ ශබ්දයෝ ප්‍රතිකාර ක්ෂම නොවෙති. අපි වනාහි යාග විධානයෙහි මොනවට දක්ෂයම්හ. ඉදින් ප්‍රතිකාර නොහැර කරතොත් ගතාධි වශයෙන් පරිත්‍යාග වශයෙන් මහත්වෙයි. ඒ මහත්වූ යාගය අපගේ සාමර්ථයෙන් අසුරුවා සර්ව චතුස්ක නම් නාගයෙන් අසුහ විපාකය වළකම්හයි කීකල්හි එසේ විනම් ප්‍රමාද නොකොට ඇතුන් සතර දෙනෙකු අසුන් සතර දෙනෙකු ඇලි ගොන් සතර දෙනෙකු මිනිසුන් සතර දෙනෙකු යනාදී වශයෙන් කුරුල්ලන් දක්වා නොහැර සියළු දිපාද චතුස්පාද ප්‍රාණින් සතර දෙනා බැගින් අල්වා ගෙන එවයි අමාත්‍යයන්ට විධාන කළහ. අමාත්‍යයෝ යහපතැයි පිළිගෙන යටෝක්ක වූ සියළු ප්‍රාණින් හා අතිකුඳු යාගයට ගතමනා සියළු උපකරණ සපයා යාගාවට සමීපයෙහි සියළු ප්‍රාණින් බැඳ සිටුවූහ. බමුණෝද යාගය මූලිකව බොහෝ බාද්‍යාභොද්‍ය හා වස්තු ලබම්හයි යන උත්සාහයෙන් යාගයට මෙනම් මෙනම් දැ උවමැනවැයි කියා ඔබ්මොබ කුතුහලයෙන් ඇවිදිනාහුය. මල්ලිකා දේවී ඒ කෝලාහලය අසා රජ්ජුරුවන් කරා එලඹ මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස බමුණෝ ඉතා මහත්ව බෙණෙමින් කුතුහලව කුමට ඇවිද්දැයි විචාරා එබසට රජ්ජුරුවෝ දේවීන් තොපට ඉන් ප්‍රයෝජන කිමිද? තොපී තොපගේ ඵෙශ්වයම්යෙන් මත්ව ඉඳුව. දුක් ඇත්තේ අපටම වේදැයි කීකල්හි දෙවනුවත් කීමෙක්ද? මහ රජ්ජුරුවන් වහන්සැයි විචාරා දේවීනි මම මෙබඳුව නැසිය යුතු අනිෂ්ට ශබ්දයන් ඇසීම් ඒ කාරණය බමුණන් අතින් විචාලෙමි. බමුණෝ රාජ්‍යයට හෝ ඵෙඟවයම්යට හෝ ජීවිතයට හෝ අන්තරාය පෙණෙයි සර්ව චතුස්කයාගයම කොට ඒ අන්තරාය වලකම්හයි කියා යාගයට සුදුසු උපකරණ සපයා මාගේ බසින් ඔබ්මොබ ඇවිදිති කීහ. කීමෙක්ද දේවයන් වහන්ස මේ ශබ්දයන්ගේ නිෂ්පත්තිය දෙවියන් සහිත වූ තුන් ලොවට අග්‍ර පුරෝහිතයානන් වහන්සේගෙන් විචාලසේක්දැයි කියා දේවීනි දෙවියන් සහිත වූ තුන්ලෝ වැසි අග්‍රපුරෝහිතයානෝ නම් කවුරුදැයි විචාලෝය. රජ්ජුරුවන්ට නැවත ඒ මල්ලිකා දේවී දේවයන් වහන්ස ඒ අග්‍රපුරෝහිතයෝ නම් අන් කෙනෙක් නොවෙයි. සියලු පදාර්ථ නිමවාදත් මහා ගෞතම සර්වඥයන් වහන්සේය. මේ මූඪ බමුණෝ කුමක් දනිද්ද? යුනුවගොස් බුදුන් විචාළ මැනවැයි කීකල්හි කෝසල රජ්ජුරුවෝ මල්ලිකා දේවීන්ගේ වචනය ගිවිස උදය මේ නිමවා සැපවූ රථ යානාවකින් ජේතවන විහාරයට ගොස් බුදුන් වැඳ එකත්පස්ව ආදර දක්වා සිට මහරජ කුමට ආයෙහිදැයි විචාළ කල්හි තිලෝගුරු සර්වඥයන් වහන්ස ඊයේ රාත්‍රියෙහි මම මෙබඳු ශබ්දයක් අසා උදැසන බමුණන්ගෙන් විචාලෙමි. ඔහු රාජ්‍යයට හෝ ජීවිතයට හෝ සැපතට හෝ අන්තරාය වෙයි සර්වතුෂ්ක යාගය කොට අන්තරා වලක්කම්හයි කියා යාගස්ථානයෙහි කර්මාන්ත කෙරෙති. ඒ ශබ්දයන් සතර දෙනා ඇසීම කරණ කොටගෙන මට කවර උපද්‍රවයෙක් වේදැයි විචාළහ. එබසට ලොව එක මවෙක් වැනි මාගේ ස්වාමී දරුවූ බුදුහු අඩන ප්‍රත්‍යක්ෂු ලෙහිලා සනසන්නාක් මෙන් මහරජ තට කිසි උපද්‍රවයෙක් නොවෙයි නරකයෙහි උපන්නාවූ තිරිසත්හු දුක් අනුභව කෙරෙමින් ඒ ඉවසිය නොහී ශබ්ද පැවැත්වූහ. මහ රජ මේ ශබ්දයෝ දූන් තා විසින්ම මතු අසන ලද්දෝ නොවෙති. පුරාතනයෙහි රජදරුවන් විසිනුදු අසන ලද්දෝමය. ඔහුද මෙපරිද්දෙන්ම බමුණන් විචාරා මෙසේම පශුසාතක යාග කරුණු කැමතිව යාගෝපකරණ සපයා ප්‍රාණින් බන්ධන ගත කරවූහ. එකල නුවනැත්තෝ ඒ ශබ්දයන්ගේ අභිප්‍රාය ප්‍රකාශ කොට කීහ. හයට පැමිණියාවූ මහජනයා මුදා අරවා ලෝවැඩ කලෝ වේදැයි වදාරා තුෂ්ණිමිභුතව වැඩහිඳ අතීත කථා ශ්‍රවණයෙහි කෞතුහල සිත් ඇති කොසොල් රජ්ජුරුවන් විසින් ආරාධනා කළ කල්හි ඉකුත්වත් ගෙණහැර දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙණෙකුන් රාජ්ජය නරන සමයෙහි සසර සැරිසරන්නාවූ බෝධිසත්වතෙම එසමයෙහි කසී රට එක්තරා බමුණු කුලයෙක්හි ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ වේදකුය නිමවා දූන

පඤ්ඤාමය හැර ගිහිගෙන් නික්ම සාම්ප්‍රවෘත්තියට පැමිණ පඤ්ඤාවාහිඤා අපේ සමාජිකයන් උපදවා ධ්‍යාන ක්‍රීඩා කෙරෙමින් හිමාලය වනයෙහි සිත්කළු වූ එක් වන ලැහැබෙකිහි වාසය කරන්නේය. ඒ බ්‍රහ්මදේව්‍ය රජතෙමේ එක් දවසක් රාත්‍රියෙහි තිරිසනුන් සතර දෙනෙකුගේ ශබ්දයන් අසා හයින් කැතිගෙන තසේම රාත්‍රියෙහි නොනිදා හිඳ උදය බමුණන් විවාරා උන් විසින් මෙම රාත්‍රී විධානාත්තරයෙන් වේවයි ඒ උපද්‍රවය මේ යාගයෙන් සන්සිඳුමහයි මෙමේ ධ්‍යානයට සමවැද එයින් නැගී ලොව බලන්නේ බරණැස් රජතෙම එකල උපද්‍රවය නසමි. අඤාන මුසි වූ බමුණන්ගේ බස් ගෙන නොයෙක් ගණන් ප්‍රාණීන් නසා බොහෝ උපද්‍රව පමුණුවා ගන්ට උත්සාහ කරන්නෝය. අද දවස මම එතනට ගොස් සත්වයන්ට පැමිණි මේ උපද්‍රවයද රජහට පැමිණි පරලොව උපද්‍රවයද වලකා ජන රංජන සංග්‍රහ කරන්නට සුදුසුයේ සිතා සෘඪියෙන් අහසට පැන නැගී බරණැස් රජහුගේ උයනට බැස මඟුල් සල්තට මත්තෙහි උන්නේය. එසමයෙහි පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගේ ප්‍රධාන අතවැසි වූ එක් බමුණු කුමාරයෙක් ඔහු කරා එළඹ ආචාරීන් වහන්ස අපගේ වේදනුයෙහි එකක්හු මරා අනිකක් හට සැප කිරීමෙකැයි යන දෙයක් නැත. වෙද විරෝධ වූ මෙවැන්නක් කුමට කරණ දෙයෙක්දැයි කියා පුරෝහිතයා විසින් මෙයින් අපට බත් මාංස කන බොන දෑ හා බොහෝ වස්තු ලැබෙයි. තෙපි ඒ නොවලකා නිකන් ඉඳුවයි කී කල්හි මම මේ පාපවිධානයට සහාය නොවමැයි සිතා විවේක කැමතිව උයනට ගොස් මඟුල් සල්වට මත්තෙහි උන් තාපසයන් දක වැද කරණ ලද ප්‍රිය කථා ඇතිව එකත්පස්ව හිඳ තාපසයන් විසින් කීමෙක්ද? සගය මෙනුවර රජ්ජුරුවෝ දැනුමෙන් රාජ්‍යය කෙරෙද දැයි විචාළ කල්හි ස්වාමීනි, රජ්ජුරුවෝ දැනුමින් රාජ්ජය කෙරෙති. එතකුදු උවත් රාත්‍රියෙහි ශබ්ද සතරක් අසා බමුණන් විවාරා උන් විසින් ඊට ස්ථවචතුෂ්ක යාගය සුදුසුයයි යනු අසා දහස් ගණන් ප්‍රාණීන් අල්වා බන්ධාගත කළෝය. ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ වැනි සිල්වත් තාපස ස්ථවිරයන් විසින් ඒ ශබ්දයන්ගේ නිෂ්පතති කියා ඒ සත්වයෝ මරණින් මුදන්ට නොවට්ද්දැයි කියේය. තාපසයෝ, සගය රජ්ජුරුවෝ අප නොහඳුනති. අපි රජ්ජුරුවන් නොහඳුනමිහ. ඉදින් රජ්ජුරුවෝ අප අතින් විචාලෝ නම් සැක නැති වනසේ ශබ්දයන්ගේ අර්ථ ප්‍රකාශ කොට කියමහයි කීහ. ඉක්බිති ඒ බමුණු කුමාරතෙම ස්වාමීනි එසේ විනම් මදක් කල් ඉවත නොගොස් මෙහිම වැඩ උවමැනවයි මම රජ්ජුරුවන් වහන්සේ කැඳවා ගෙන එමි කියා ගොස් දේවයන් වහන්ස, උයනෙහි මෙවැනි තාපස කෙනෙක් ඇතැයි දන්වා රජ්ජුරුවන් කැඳවා ගෙන ආයේය. රජ්ජුරුවෝ මඟුල් සල්වට මත්තෙහි ස්වර්ණ ප්‍රතිමාවක් මෙන් තාපසයන් දක එකත්පස්ව හිඳ තමා ඇසූ ශබ්දයන් පිළිවෙලින් කියා එහි අර්ථනිෂ්පත්තිය කියන්ට යාවඤා කළහ. තාපසයෝ මහරජ, මේ ශබ්ද පැවැත්වූ සතර දෙන පූර්ව ජන්මයෙහි ඔවුන් විසින් වස්ත්‍රාභරණ අන්තපාන මාලාගන්ධවිලේපනාදීන් මමත්වය කොට රක්ෂිත ගෝපිත වූ ස්ත්‍රීන් ඒ ඒ ස්ථානයෙන් ගෙන්ව ගෙන්වා බොහෝ කලක් මුළුල්ලෙහි පරදාර පාපය රැස් කෙරෙමින් අනිකුදු ප්‍රාණසාතාදිවූ අනේකවිධ පාපයන් සිඬකොට ජීවිතාවසානයෙහි ලොහොකුඹු නරකයෙහි ඉපද කකියා ගිය ලෝදියෙහි පෙනනැගී පැසෙමින් තිස් දහසක් අවුරුද්දකින් මුවවිට පටන් යටතලයට පැමිණ පිටත බලා ගාථා සතරක් සම්පූර්ණ කොට කියනු කැමතිව අකුරු සතරක් කියා ඉතිරිය කියන්නට කල් මදවා යට බලා කරකැවී එහිම ගිලී ගියාහ. ඔවුන් සතර දෙනා අතුරෙන් දුකාරය කියා ගැළුණු සත්වතෙම පූර්ව ජන්මයෙහි සියලු වස්තුවෙන් සම්පූර්ණව රාජ කුමාරව උපන්නාවූ දාන වස්තු හා දාන කෂෙත්‍ර ඇති යම්කිසි වස්තුවක් බරලොව අදහා නුදුනමිහ. උපහෝග පරිහෝග වස්තු ඇතිවම පර ලොවට පිහිටක් නොකළමහයි සියලු වස්තු පරදාරකර්මාදී අක්‍රියාවෙහි යොදා දුෂ්ට ජීවිතාවෙන් ජීවත් වූමහයි කියනු කැමති විය. සකාරය කී සත්ව තෙම මේ ලොහොකුඹු නරකයෙහි පැසෙන්නාවූ අපට උඩුයටිව පැසි යාම් ඊම් දෙකින් එක්ව දෑන් සැට දහසක් අවුරුදු හැමපරිද්දෙන් පිරී ගියේය. කවර කලෙක්හි කෙළවරක් වේදැයි කියනු කැමති විය. නරකය කීසත්ව තෙම නිදුක්නි, මේ නරකයෙහි පැසී තව දක්වා කෙළවර නැත, කෙළවර අසවල් කලෙකැයි දක්නා කැමතිවූ අපට එවැනි කෙළවරක් නොපෙනෙයි. ඒ එසේමය. පූර්ව ජන්මයෙහි තොප හා අප විසින් කෙළවරක් නැතිවම පරදාරාදී වූ බොහෝ අකුසල් කරණ ලද්දේමය. එවැනි අපට කෙළවරක් කොයින් නම් වේද කියනු කැමති විය. සෝකාරය කී සත්ව තෙම ඉදින් මම මේ නරකයෙන් ගොඩ නැගී මනුෂ්‍ය ආත්මභාවයක් ලදින් නම් උදිතව සිටීම් සංඛ්‍යාත බුදු පසේබුදු සවිචන්ගේ ආඤාව දැන දන්නෙමි සරණ සීලාදී සිල් රක්ෂා කෙරෙමින් බොහෝ කුසල් රැස් කරන්නෙමි වේදැයි කියා කැමති විය යනාදී තිරිසනුන් සතර දෙනාගේ පූර්ව කර්මය හා අක්ෂරයන් සතර දෙනා පටන් ගත් අභිප්‍රාය ප්‍රකාශ කොට කියා මහරජ, නරකයෙහි උපන් සත්වයෝ තමන් විදිනා මහ දුකින් ශබ්ද පැවැත්වූහයි ඒ ශබ්දයන් කරණ කොට ගෙන නොපට කිසි අන්තරායක් නැත. තොප හය නොගනුවයි රජ්ජුරුවන් ගිවිස්සූහ. ඉක්බිති බරණැස් රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ කථාව නැමැති අමෘතාහිෂෙකයෙන් මහත් අස්වස් ලැබ නුවර බෙරලවා බන්ධගත සත්වයනට අහය දානය දී යාගශාලාදිය පිදහන කරවා ජන සංග්‍රහ කළාහ. බෝධි සත්වයෝ ද ජනයාට හිත සැප එලවා කීප දවසක් උයන්හි වාසය කොට රජහට අවවාද දී පළමු විසූ හිමාලය වනයටම ගොස් වාසය කොට ආයු කෙළවර ධ්‍යානයෙන් නොපිරිහී බඹලොව උපන්නේය. ලෝක ස්වාමී වූ බුදුරජානන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙන හැර දක්වා වදාරා එකල්හි පුරෝහිතයාගේ අතවැසි බමුණු කුමාරතෙම දෑන් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය. තාපසව උපන්නෙමි දෑන් බුදුවූ මමම වේදැයි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාරා මේ ජාතකය පූර්වපරසන්ධි ගලපා නිමවා වදාල සේකි.